

Alueellinen opiskelu- ja huoltosuunnitelma 2026-2029

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

Hyväksytty aluevaltuustossa 22.6.2026, § 25

Saate

Hyvinvointialueella tulee olla valtuustokausittainen alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhuoltopalvelujen järjestämiseksi.

Suunnitelman taustalla ovat keväällä 2026 voimassa oleva lainsäädäntö ja kansalliset suositukset, alueellinen strategia ja suunnitelmat sekä hyvinvointialueella sijaitsevien kuntien strategiat ja suunnitelmat sekä koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmat.

Suunnitelma on valmisteltu alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä monialaisessa ja moniammatillisessa yhteistyössä nuorisovaltuuston, opiskeluhuoltopalveluiden, hyvinvointialueen eri toimijoiden, kuntien ja alueen oppilaitosten kanssa.

- Lämmin kiitos kaikille suunnitelman valmistelussa mukana olleille!

“Monialaisesti vahvuuksia ja voimavaroja
hyödyntäen opiskelijan oman hyvinvoinnin
edistämiseksi
– Yksilöiden ja yhteisöjen tuki
merkityksellisissä kohtaamisissa”

Rohkeus – Välittäminen - Vastuullisuus

Sisältö

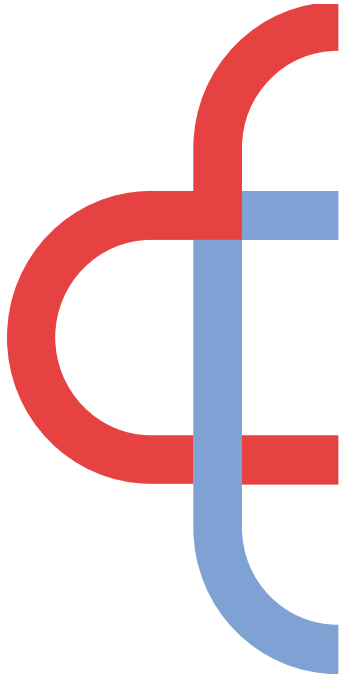
1. Opiskeluhoitopalvelujen alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet
2. Suunnitelma hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi
3. Hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmista ilmenneet arviot opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarpeesta ja muut mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet
4. Suunnitelma opiskeluhoitopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta
5. Toimenpiteet alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi

Lähteet

Liitteet

Liite 1. Väestö ja väestöennuste (5-19-vuotiaat Päijät-Hämeessä)

Liite 2. Opiskeluhoollon lainsäädännöllinen perusta

1. Opiskeluhoitopalvelujen alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet

Opiskeluhuollon toteuttamisen tavoitteet

Alueellisen opiskeluhuollon toteuttamisen tavoitteet linkittyvät vahvasti lainsäädäntöön ja kansallisiin suosituksiin. Opiskeluhuoltopalvelut toteuttavat oman lainsäädännön puitteissa esikouluissa, kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävää työtä, jolla edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia, oppimista ja osallisuutta sekä ehkäistään ongelmien syntymistä.

Työllä edistetään koko koulu- tai oppilaitosyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia sekä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Opiskeluhuoltoon sisältyy myös yksilökohtainen varhainen tuki kaikille sitä tarvitseville.

Alueelliset tavoitteet perustuvat

- kuntien,
- oppilaitosten ja koulujen sekä
- hyvinvointialueen

strategioihin, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä ehkäisevän työn toteuttamisen suunnitelmiin. palveluiden tuottamisessa huomioidaan ehkäisevät niin universaalit kuin kohdennetut yhteisölliset ja yksilökohtaiset vaikuttavat menetelmät ja kohderyhmien osallisuus.

Ellei strategiaa ja suunnitelmia viedä osaksi arjen johtamista ja käytännön työtä, yhteinen tieto ja tavoitteet jäävät irrallisiksi asiakirjoiksi. Alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman jalkauttaminen on siksi keskeinen osa suunnitelmatyön jatkoa ja edellyttää laajaa yhteistyötä.

Päijät-Hämeen alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma ohjaa opiskeluhuoltopalveluiden kehittämistä, toimintaa ja arviointia osana esikoulujen, koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahuoltoa sekä sosiaali- ja terveystyöpalveluita. Opiskeluhuoltopalveluiden rakenteiden avulla varmistetaan laaja, monialainen ja yhteinen työ.

Opiskeluhuoltopalvelujen tavoitteissa huomioidaan hyvinvointialueen strategia, jonka tavoitteena on muun muassa; lisätä asiakaslähtöisyyttä, toiminnan sujuvuutta ja saavutettavuutta sekä vahvistaa hyvinvointia ja turvallisuutta. Lisäksi toiminnassa huomioidaan kuntien strategiat ja tavoitteet vahvistamalla niin monialaista yhteensovittavaa opiskeluhuollon johtamista kuin moniammatillisten tiimien alueellista työtä perustehtävien rinnalla.

Lakisääteisen työn velvoitteita seurataan osana palveluiden järjestämistä. Erilliset tavoitteet, avaintulokset, tehtävät, toimenpiteet ja mittarit asetetaan tukemaan opiskeluhuoltopalveluiden perustehtävää lasten, nuorten, perheiden sekä toisen asteen aikuisten opiskelijoiden osalta osana strategista ohjausta.

Nuorisobarometri 2025 haastaa myös opiskeluhuoltopalveluita viestimään toivoa, ymmärrystä ja matalaa kynnystä maailmassa, jossa nuorten kokemat paineet ja epävarmuus ovat arkipäiväistyneet. Työtä tehdään hyvinvointialueen arvojen mukaisesti rohkeasti, vastuullisesti ja välittäen.

Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma hyvinvointikertomustyön toimintaympäristössä

TEHTÄVÄMME

Turvaa, terveyttä
ja toimintakykyä

PÄÄMÄÄRÄMME Vaikuttavin hyvinvointialue

ARVOMME

Rohkeus
Välittäminen
Vastuullisuus

TAVOITTEEMME

Lisäämme asiakaslähtöisyyttä, toiminnan sujuvuutta ja saavutettavuutta

- Asiointi hyvinvointialueella koetaan sujuvaksi.
- Asiakkaamme kokevat, että palvelujen jatkuvuus ja vaikuttavuus on varmistettu.
- Monipalveluasiakkaiden palvelukokonaisuudet ovat hallinnassa.
- Toimintamme perustuu asiakkaan osallisuuteen ja yhdenvertaiseen kohteluun.

Vahvistamme hyvinvointia ja turvallisuutta

- Lasten ja perheiden hyvinvointi on parantunut maakunnallisella yhteistyöllä.
- Palveluissamme asiakas- ja potilasturvallisuus ovat korkealla tasolla.
- Hyvinvointialueen varautuminen ja kriisinkestävyys on varmistettu.
- Palvelurakennetta kehittämällä tarjoamme asukkaiden omaehtoisuutta ja itsehoitoa tukevia ratkaisuja.

Tähtäämme alan parhaaksi työnantajaksi

- Työntekijäkokemuksemme on erinomainen.
- Työntekijämme työkyky paranee.
- Johtamisemme on tavoitteellista ja osallistavaa.
- Vahvistamme oppimista ja yhteisöllisyyttä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ohjaavat opiskeluhuollon toteuttamista

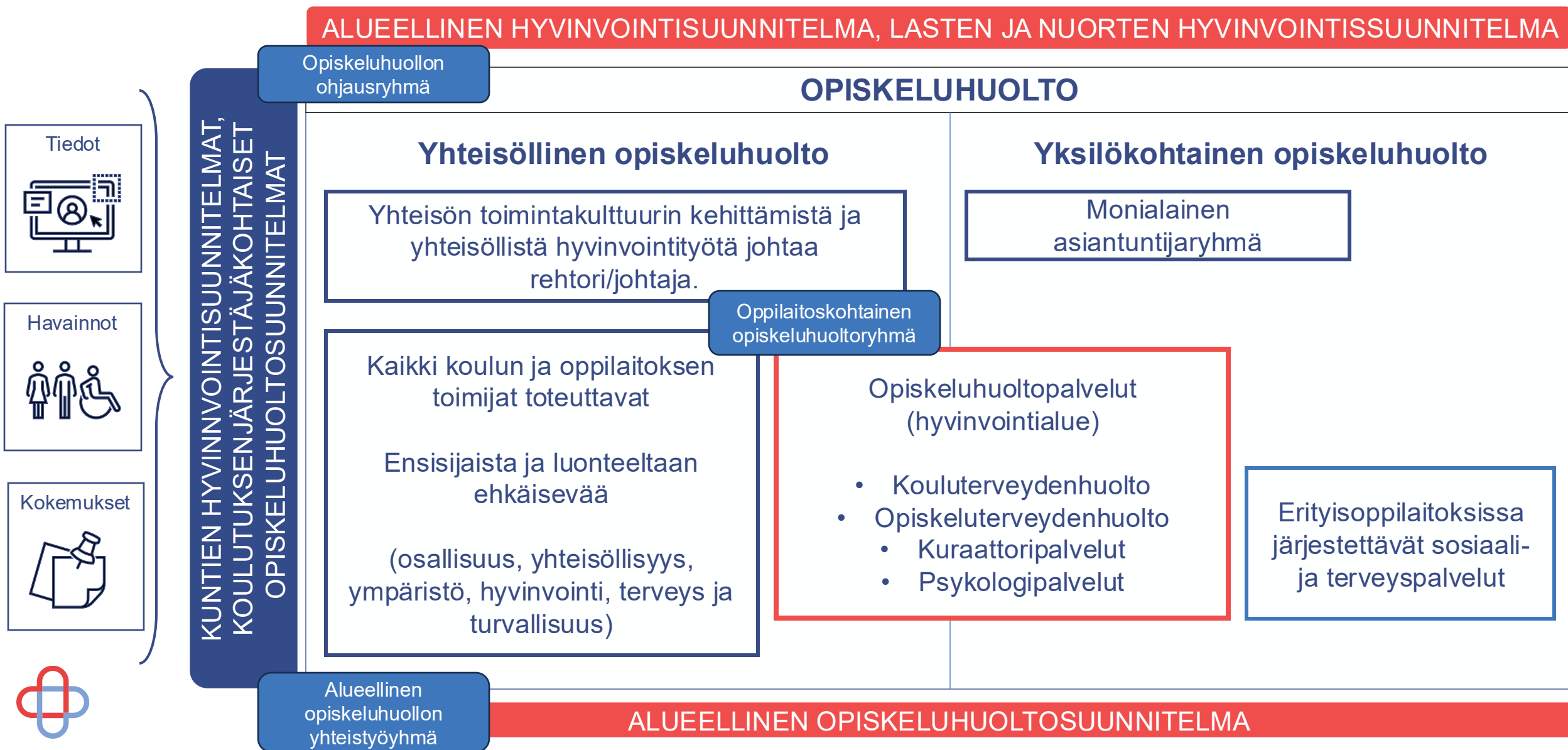
HYTE-kärki / tavoitteet	Työllä aikaansaavat vaikutukset
Osallisuus ja yhteisöllisyys • Työhön, kouluun ja koulutukseen kiinnittyminen on vahvistunut • Lasten ja nuorten osallisuus on vahvistunut • Yksinäisyys on vähentynyt	• koulupoissaolot ja opiskelujen keskeytykset vähenevät • jokaisella nuorella on peruskoulun jälkeen jatkopolku • harrastuksiin osallistumisen kynnys madaltuu ja harrastaminen ei riipu varallisuudesta • yhteisölliset tilat, sekä digitaaliset ja fyysiset kohtaamispaikat ehkäisevät syrjäytymistä
Mielen hyvinvointi • Psykkinen kuormitus ja itsetuhoisuus ovat vähentyneet • Elämään tyytyväisyys on lisääntynyt	• perheiden tukeminen vähentää kotona koettua huonoa oloa • matalan kynnyksen palvelut vähentävät kuormitusta • tunne- ja vuorovaikutustaidot vahvistuvat lapsilla ja nuorilla sekä perheissä
Arjen turvallisuus • Arjen turvallisuus on vahvistunut myös digitaalisissa ympäristöissä • Apua saa silloin, kun sitä tarvitaan	• kiusaaminen vähenee • kynnys hakea apua madaltuu
Päihteettömyys ja terveelliset elintavat • Hyvinvointia ja terveyttä edistävät elintavat ovat vahvistuneet	• lasten ja nuorten liikkuminen lisääntyy ja ruutuaika vähenee • koulu ja koti tukevat terveellisiä elintapoja • päihteiden käytön tunnistamista vahvistetaan ja päihdekokeiluihin, sekä päihteiden käyttöön puututaan varhaisessa vaiheessa

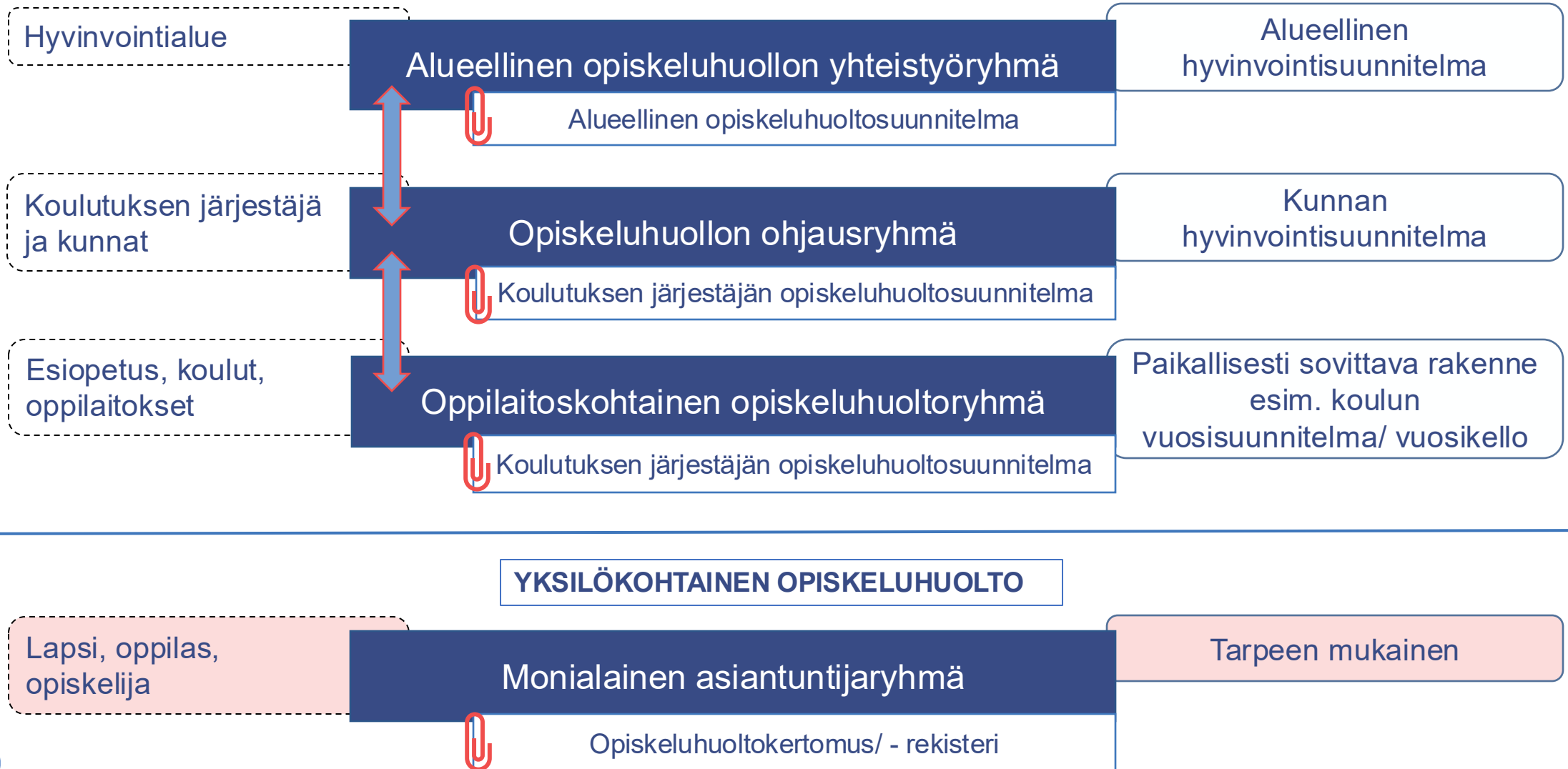
2. Suunnitelma hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi

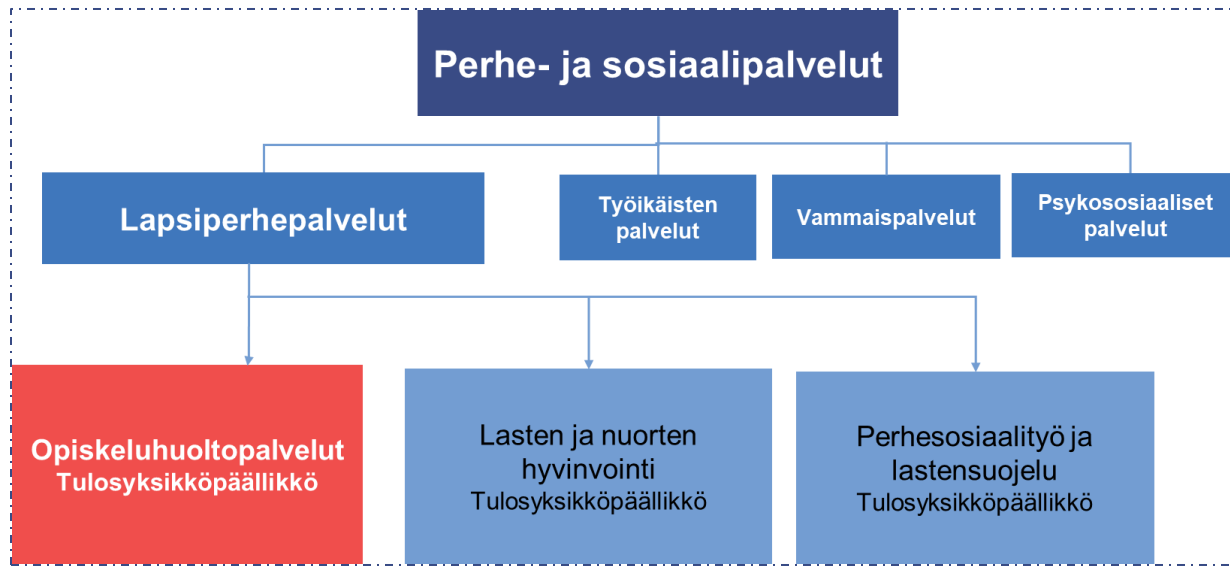

Opiskeluhuoltopalvelut osana oppilaitoksen opiskeluhuoltoa

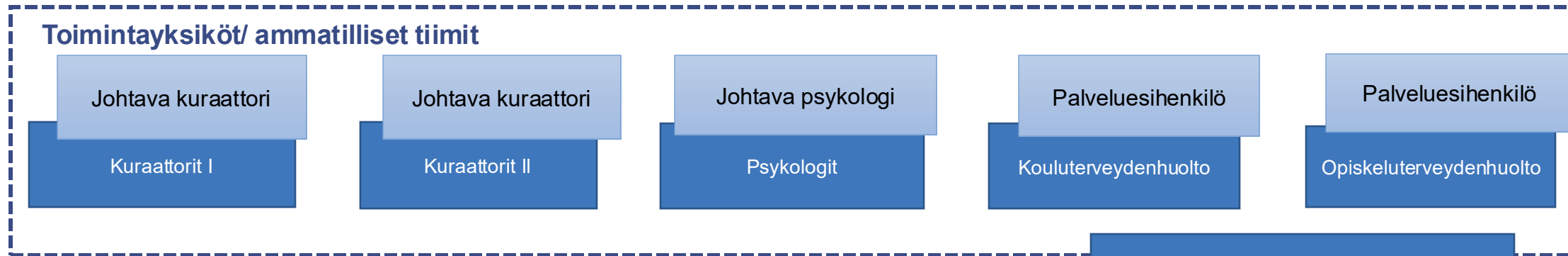
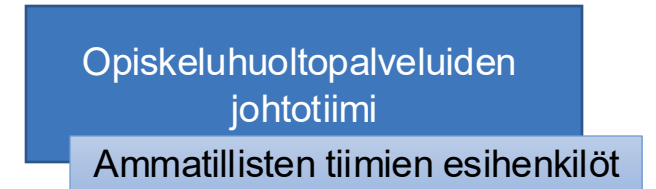

Opiskeluhuoltoryhmät

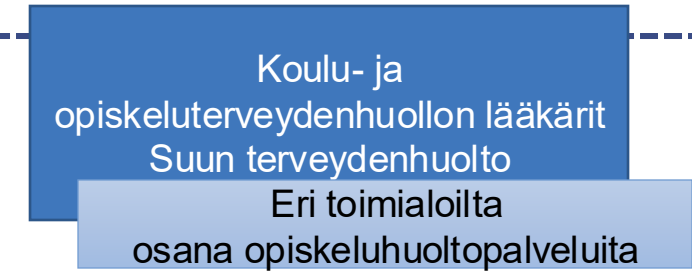

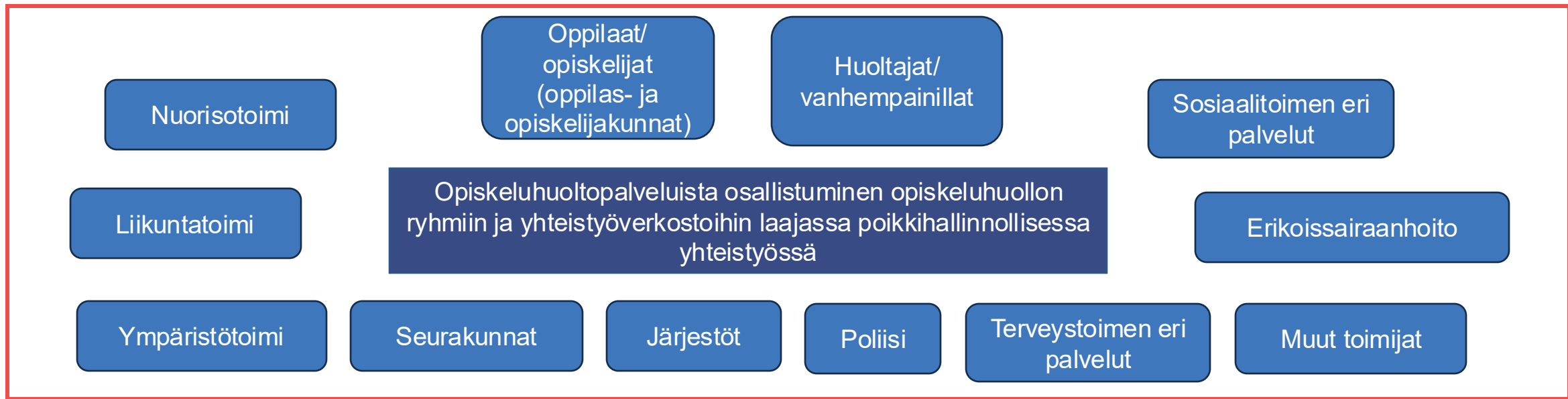
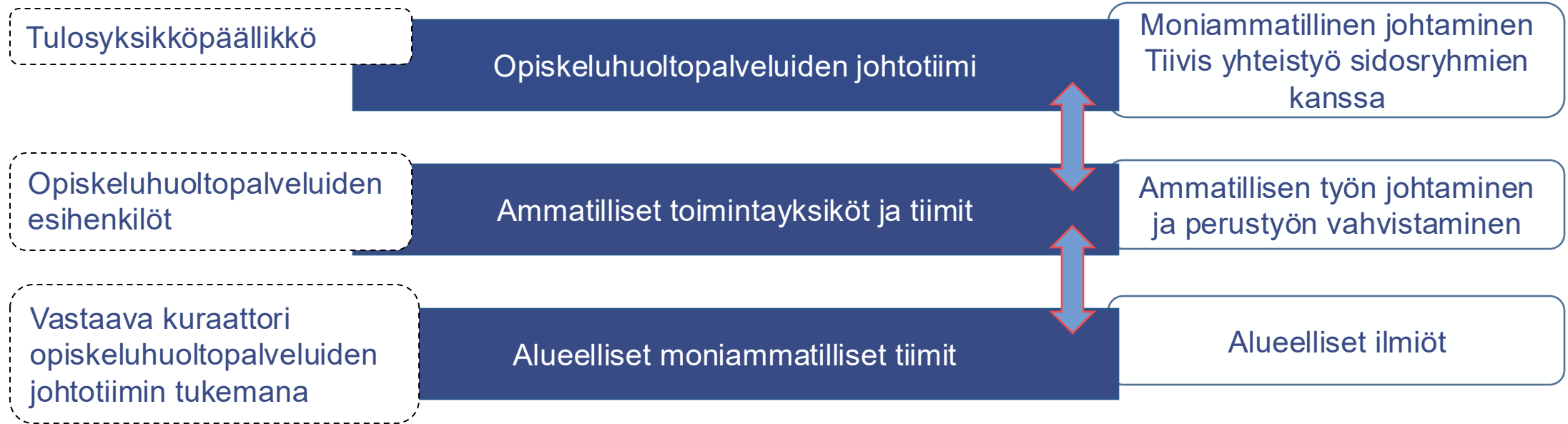
Opiskeluhooldopalvelut

Ammatilliset tiimit voivat tarvittaessa työskennellä alueellisesti pienemmissä kokoonpanoissa liittyen ammattikäytäntöjen yhdenmukaistamiseen sekä kollegiaalisen tuen vahvistamiseen

Opiskeluhuoltopalveluiden sidosryhmäyhteistyö

3. Hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhooltosuunnitelmista ilmenneet arviot opiskeluhooltopalvelujen kokonaistarpeesta ja muut mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet

Koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmat

Suunnitelmissa kuvattiin monia opiskeluhuollon yhteistyökäytäntöjä yhtenevästi.

Yhtenäistä suunnitelmissa oli:

- Poissaoloihin puuttuminen
- Opiskeluhuoltopalveluiden kuvaus (kuvio)
- Opiskeluhuoltopalveluiden tehtäväkuvaukset
- Päihteiden käyttöön puuttumisen toimintamallit
- Yhteys hyvinvointisuunnitelmiin
- Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Resurssitarpeita on arvioitu varsin realistisesti. Toive sitovien mitoitusten ja suositusten toteutumisesta.

Jatkossa viestinnässä on kiinnitettävä huomiota seuraaviin asioihin:

- Terveystenhuollon toimintamallit (esim. kouluterveydenhuollossa ei sairaanhoitoa tai päivystysvastaanottoa).
- Monialaisten asiantuntijaryhmien kokoaminen siten, että huolehditaan kaikkien tarvittavien asiantuntijoiden mahdollisuudesta osallistua.
- Kurinpitoasioissa monialalaisen yhteistyön tekeminen, kun varmistetaan oppilaan riittävä tuen saanti.

Lakisääteisten mitoitusten ja suositusten mukainen opiskeluhuoltopalveluiden kokonaistarve (koko Päijät-Häme)

Ammattiryhmittäinen oppilas- ja opiskelijamäärän mitoitus	Oppilas- ja opiskelijamäärä (2025)	Henkilöstötarve** (htv)
Kuraattorit (670*)	Esiopetus, perusopetus ja toinen aste: 30 514	45,6
Psykologit (780*)	Esiopetus, perusopetus ja toinen aste: 30 514	39,2
Neuvola/ terveydenhoitaja (320*)	Esiopetus: 1 530	4,8
Neuvola/ lääkäri (2 270*)	Esiopetus: 1 530	0,8
Kouluterveydenhuolto/ terveydenhoitaja (460*)	Perusopetus: 18 459	40,2
Kouluterveydenhuolto/ lääkäri (2 100*)	Perusopetus: 18 459	8,8
Opiskeluterveydenhuolto/ terveydenhoitaja (570*)	Toinen aste: 9 919	17,4
Opiskeluterveydenhuolto/ lääkäri (1 800*)	Toinen aste: 9 919	5,5
* Oppilas- ja opiskelijamäärän enimmäismitoitus (laki / suositus)		
** Henkilöstötarve: Oppilas- ja opiskelijamäärä jaettuna lakisääteisellä tai suosituksen mukaisella mitoituksella		

Kuraattori- ja psykologipalvelut: Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9a §

Neuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto: Äitiys- ja lastenneuvolatoiminnan sekä opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstövoimavarat hyvinvointialueilla 2023

Opiskeluhooltopalveluiden henkilöstöresurssi

Henkilöstöresurssin suunnittelussa huomioidaan kuraattori- ja psykologipalveluiden sitovat mitoitus- sekä neuvolan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon suositukset. Suunnitelman oppilas- ja opiskelijamäärät on laskettu 20.9.2025 tilanteen mukaisesti, henkilöstöresurssi tarkistetaan lukuvuosittain. Liitteessä 1 on nähtävillä väestöennuste (THL, Sotkanet) Päijät-Hämeen lasten ja nuorten osalta.

Mitoituksiin ja suosituksiin perustuva resurssitarve on arvioitu tässä alueellisessa suunnitelmassa koko Päijät-Hämeen alueelta (seuraava dia), vaikka osa palveluista tuotetaan yksityisten oppilaitosten omana palveluna tai ostopalveluiden ja erillisten sopimusten kautta. Henkilöstöresurssin toteumaa seurataan alueellisessa opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä.

Huomioita Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta:

Kuraattoripalveluissa on lisäksi 7 vastaavaa kuraattoria, joiden työajasta 40 % on alueellisesti jokaisen esikoulun, koulun ja oppilaitoksen käytettävissä. Vastaavan kuraattorin työhön on varattu 2,8 henkilötyövuotta (tilanne 2026).

Psykologipalveluita täydennetään tarvittaessa ostopalveluilla hyvinvointialueen tuottamissa palveluissa.

Esioppilaiden terveydenhuolto järjestetään neuvolapalveluista.

Kouluterveydenhuollossa toimii lisäksi 1 asiantuntijahoitaja (koululaisten ADHD ja psyykenlääkehoito).

Opiskeluterveydenhuollossa lisäksi 2 sairaanhoitajaa mielenterveystyössä.

Osana alaikäisten mielenterveyspalveluja opiskeluhooltopalveluissa toimivat terveydenhuollon ammattilaiset voivat hoidon tarpeen arvioinnin perusteella ohjata tarvittaessa hoidolliselle kertakäynnille.

4. Suunnitelma opiskeluhoitopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta

Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja vastuut

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä, koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä toimintana. Yhteisöllisen työn painopisteet vaihtelevat ammattiryhmittäin.

Opiskelijoilla on oikeus lain mukaisesti yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon ja opiskeluhooltopalveluihin.

Opiskeluhooltoon sisältyy opetussuunnitelmaperusteinen opiskeluhoolto sekä opiskeluhooltopalvelut: psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto (sis. suun terveydenhuollon).

Palvelujen on oltava helposti saavutettavissa ja ensisijaisesti oppilaitoksessa.

Koulutuksen järjestäjän tulee tarjota tarkoituksenmukaiset tilat opiskeluhooltopalveluiden toteuttamiseksi.

Opiskeluhooltoa toteutetaan suunnitelmallisena monialaisena yhteistyönä opiskelijoiden, huoltajien ja tarvittavien tahojen kanssa.

Opiskeluhoolto on järjestettävä yhdessä opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhooltopalveluista vastaavien viranomaisten kanssa siten, että kokonaisuus toimii yhtenäisesti.

Tavoitteena on edistää oppimista, hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Oppilaitoksen henkilöstöllä on ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista ja yhteistyöstä kotien kanssa.

Jokaisella on oikeus käyttää omaa äidinkieltään viranomaisasioiden hoidossa. Tarvittaessa käytetään virallista tulkkipalvelua, jonka tilaamisesta vastaa kutsuva taho.

INTENSIIVINEN
YKSIÖKOHTAINEN
TUKI

Monialainen asiantuntijaryhmä

Tukikäynnit Konsultaatio

Oikea-aikainen hoito / ohjaus, jatkotutkimuksiin
ohjaus

Monialaisen yhteistyön laajentaminen verkostoihin

KOHDENNETUT
RYHMÄINTERVENTIOT

Luokkatyöskentely

Kohdennetut vanhempainillat

Konsultaatio

Ryhmien ohjaus

Huoltamotoiminta

ENNALTAEHKÄISEVÄ TUKI KAIKILLE OPISKELIJOILLE

Oppilaitoksen opiskeluhoitotyön
vuosittaiseen suunnitteluun,
toteutukseen ja arviointiin
osallistuminen

Nivelvaihtely

Konsultaatio yksilö-, ryhmä - ja koko oppilaitoksen tasolla

Yhteisön hyvinvoinnin edistäminen

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön edistäminen

Terveystarkastukset opiskelijan ja perheen tukena

Palveluista tiedottaminen

Terveystarkastustiedon hyödyntäminen hyvinvointityössä

OPPILAITOKSEN/KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄN OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA

OSALLISUUS JA
YHTEISÖLLISYYS

MIELEN HYVINVOINTI

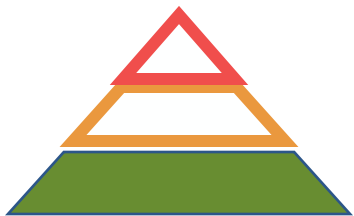
ARJEN TURVALLISUUS

PÄIHTEETTÖMYYS JA
TERVEELLISET ELINTAVAT

Hyte-
kärjet

ENNALTAEHKÄISEVÄ TUKI KAIKILLE OPISKELIJOILLE

Yhteisön hyvinvoinnin edistäminen

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön edistäminen

Oppilaitoksen opiskeluhoitotyön vuosittaiseen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin osallistuminen

Palveluista tiedottaminen

Konsultaatio yksilö-, ryhmä - ja koko oppilaitoksen tasolla

Terveystarkastustiedon hyödyntäminen hyvinvointityössä

Opiskelijoiden osallistaminen hyvinvointitiedon tuottamiseen (Mitä-kuuluu kysely)

Nivelvaihtely

KURAATTORI

sosiaalihuollon asiantuntijuus

ohjaus ja neuvonta/yhteisösosiaalityö

yksilön perheen ja yhteisön toimintakyvyn, sosiaalisen hyvinvoinnin, turvallisuuden ja osallisuuden edistäminen ja ylläpitäminen

oikeudenmukaisuuden edistäminen/rakenteellinen sosiaalityö

PSYKOLOGI

psykologin asiantuntijuus suhteessa yhteisö- ja ryhmätasojen ilmiöihin, ongelmiin, rakenteisiin ja toimintakäytänteisiin

psykyllisen hyvinvoinnin ja turvallisuuden suunnitelmallinen edistäminen ja tukeminen

koulunkäynnin, opiskelun ja oppimisen sekä myönteisen opiskeluilmapiiirin suunnitelmallinen edistäminen ja tukeminen

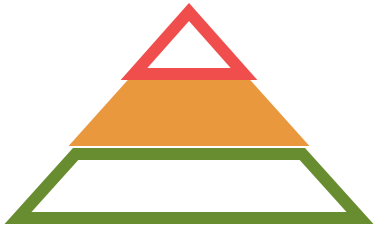
KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLTO

terveydenhuollon asiantuntijuus

kouluterveydenhuollossa oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden (sis. suunterveyden) ja hyvinvoinnin edistäminen, vuosittaiset sekä yksilöllisen tarpeen mukaiset terveystarkastukset, vanhemmuuden tuki, luokkayhteenvedot

opiskeluterveydenhuollossa terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen sekä sairauksia ehkäisevä toiminta, johon sisältyvät opiskelijoiden terveystarkastus ja -tarkastukset sekä suun terveystarkastus asetuksen mukaisesti vähintään kerran opiskeluaikana

koulu- ja opiskeluyhteisön ja -ympäristön terveellisyys ja turvallisuuden tarkastus monialaisesti 4 vuoden välein sekä vuosittainen seuranta

KOHDENNETUT RYHMÄINTERVENTIOT

Toimintamalleja:

- Luokkatyöskentely
- Pienryhmätoiminta
- Kohdennetut vanhempainillat
- Opiskeluhooltamo
- Konsultaatio

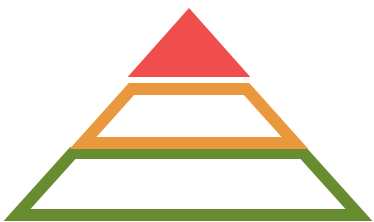
KURAATTORI- JA PSYKOLOGIPALVELUT SEKÄ KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLTO

Monialaiseen, yksilö- ja yhteisötason tietoon perustuva ryhmätason työskentely oppilaitoksen henkilökunnan tukena

Avoin ja osallistava asiantuntijuus, monialainen suunnitelmallinen yhteistyö, oppilaiden/opiskelijoiden ja perheiden osallistaminen (yhteistyökumppanuus)

Oppilaitoksen toimintaan integroituminen, tuki yksilölle ympäristössään (yhteisön, vertaisten ja osallisuuden merkitys)

INTENSIIVINEN YKSILÖKOHTAINEN TUKI

Monialainen asiantuntijaryhmä:

- systeminen työote
- suunnitelmallinen yhteistyö
- tuen tarpeen arviointi

Tukikäynnit

- psykososiaalinen tuki
- lyhyet strukturoidut interventiot

Konsultaatio

Oikea-aikainen ohjaus jatkotutkimuksiin/muihin palveluihin

Monialaisen yhteistyön laajentaminen verkostoihin

KURAATTORI

oppilaiden/ opiskelijoiden ja perheiden neuvontaa, ohjausta ja tukea palvelujen käytössä

yhteistyö eri tukimuotojen yhteensovittamisessa kokonaisvaltaisen tuen saamiseksi

lapsen/asiakkaan edun näkökulma sosiaaliohjaus

voimavarakeskeinen ote

Yksilön ja yhteisön psykososiaalisen tuen yhteensovittaminen

Yksilön tukeminen ryhmä/yhteisötason menetelmin

PSYKOLOGI

Oppilaiden/ opiskelijoiden ja perheiden tukeminen kehitykseen, psyykkiseen terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä

psyykkistä hyvinvointia tukeva, edistävä ja palauttava keskustelutuki sekä muu työskentely lasten, nuorten ja perheiden kanssa

kehityksessä, koulunkäynnissä, opiskelussa ja oppimisessa esiin tulevien haasteiden selvittely ja arviointi, tarvittaessa psykologin tutkimus

arvioiden pohjalta tarpeelliseksi koettujen tukimuotojen ja toimenpiteiden suosittelu, suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä muun koulun henkilökunnan kanssa

KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLTO

oppilaan/ opiskelijan ja perheen tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja tuen järjestäminen oikea-aikaisesti, kasvun ja kehityksen tuki sekä tuen ja hoidon tarpeen arviointi ja jatkohoitoon ohjaaminen

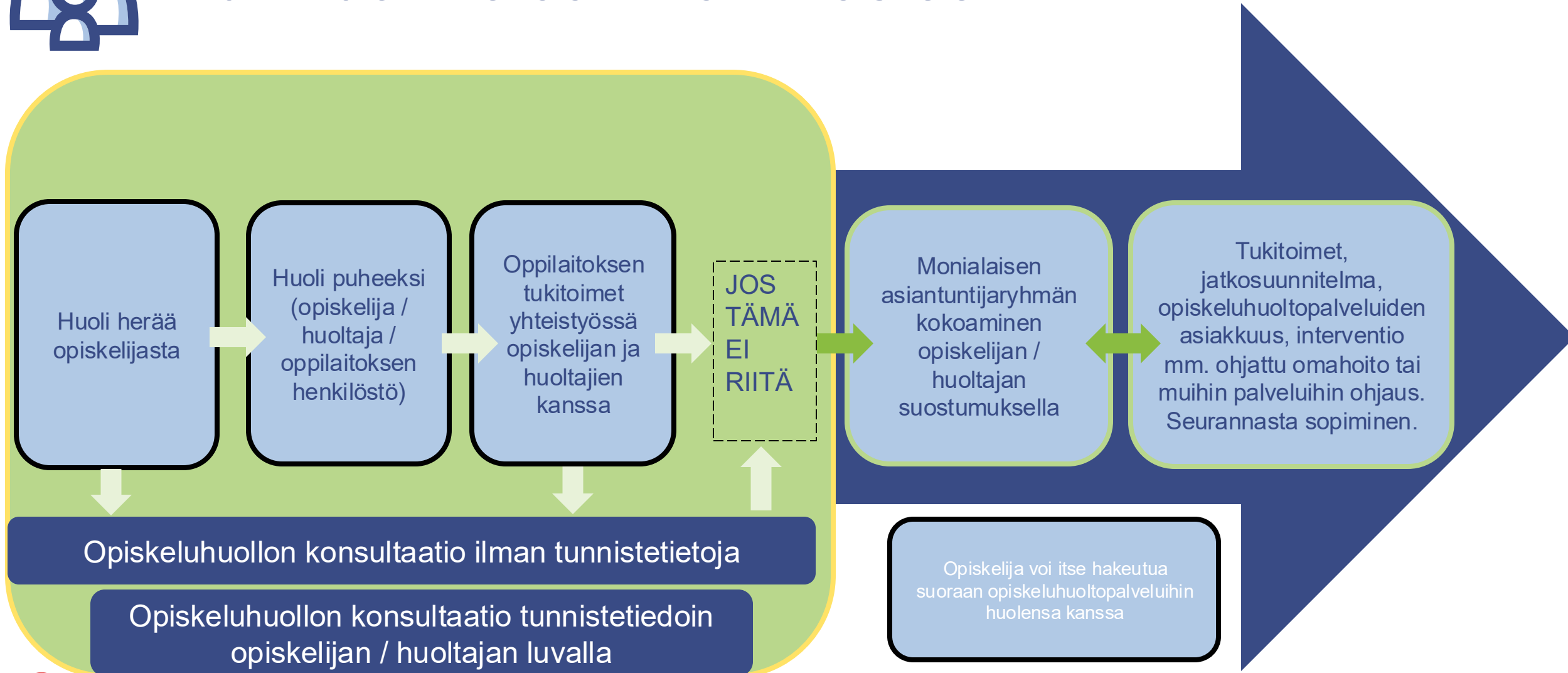
kouluterveydenhuollossa oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset

opiskeluterveydenhuollon osalta perusterveydenhuollon palvelut, mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen

Kun huoli herää – kaikki asteet

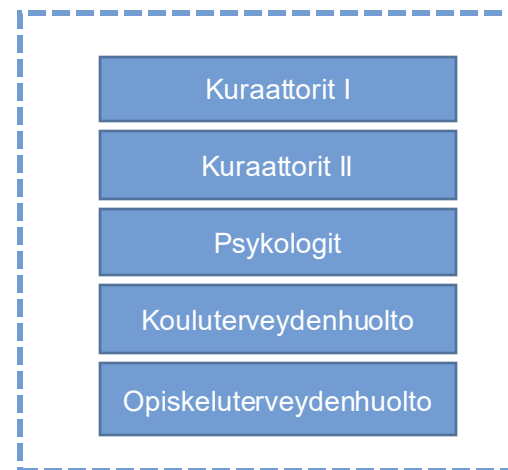
Alueelliset moniammatilliset tiimit

Opiskeluhoitopalveluissa toimii alueellisia moniammatillisia tiimejä, joiden tehtävänä on lisätä monialaista yhteistyötä opiskeluhoitopalveluiden sisällä sekä linkittyä oman kuntansa / alueensa hyvinvointityöhön ja toisella asteella oppilaitosten hyvinvointityöhön.

Tiimeissä saadaan kerättyä ajankohtaista tietoa ja havaintoja ilmiöistä, joita raportoidaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tiimeissä jaetaan myös hyviä toimintamalleja ja -tapoja sekä osaamista.

Moniammatillinen tiimi koostuu määritellyn alueen tai kouluasteen kaikista kuraattoreista, psykologeista sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajista. Tiimin koollekutsujana toimii alueen vastaava kuraattori.

Alueellisiin moniammatillisiin tiimeihin osallistuvat myös yksityisten oppilaitosten ja ulkoistettujen palveluiden opiskeluhoollon kuraattoreita, psykologeja ja terveydenhoitajia.

Vastaavan kuraattorin tehtävä moniammatillisessa tiimissä

Tehtävä on **itsenäinen ja vaativa sosiaalityön asiantuntijatehtävä**, jossa sosiaalityöntekijän tietotaidoilla täydennetään organisaation perustehtävää. Palvelu kohdentuu esi-, perus- ja toisen asteen oppilaitosyhteisöihin ja niiden rakenteisiin hyvinvoinnin edistämiseksi.

Vastaava kuraattori antaa **sosiaalityön asiantuntijana konsultaatiota** oman tiimensä jäsenille ja on sillä tavoin kaikkien alueen oppilaitosten käytettävissä.

Tehtävään kuuluu oppilaitosyhteisöjen, ryhmien sekä opiskelijoiden ja perheiden **tarpeita vastaavan sosiaalisen tuen kokonaisuuden kehittäminen** yhdessä kuraattoreiden kanssa sekä sen yhteensovittaminen ja arviointi yhdessä muiden toimijoiden kanssa sekä opiskelijoiden oikeuksiin ja etuun liittyvää konsultaatiota pyrkien edistämään **opiskelijoiden sivistyksellisiä oikeuksia tukevaa toimintakulttuuria** alueensa oppilaitoksissa.

5. Toimenpiteet alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi

Suunnitelman toteutumisen seuranta ja arviointi

Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä
(lakisääteinen, hyvinvointialue)

- Opiskeluhoollon kokonaisuus alueellisesti
- Alueellinen opiskeluhoolltosuunnitelma
- Hyvinvointialueen ja kuntien strategiat, suunnitelmat ja ohjelmat
- Itsearviointi

Opiskeluhoollon ohjausryhmät
(lakisääteinen, kunnat) - *oppilaitoskohtaiset
opiskeluhoolltoryhmät*

- Opiskeluhoollon kokonaisuus kunnassa
- Kuntien strategiat, suunnitelmat ja ohjelmat, alueellinen opiskeluhoolltosuunnitelma
- Itsearviointi

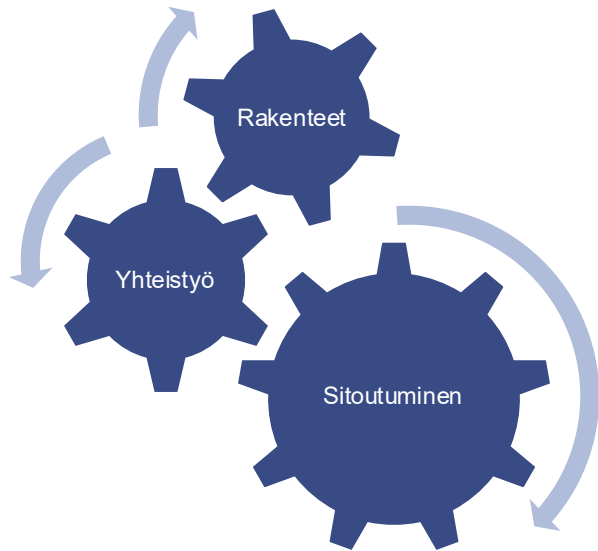

Opiskeluhoolltopalveluiden johtotiimi
(työnjohdollinen, hyvinvointialue)

- Opiskeluhoolltopalvelut
- Hyvinvointialueen strategia ja maakunnalliset suunnitelmat ja ohjelmat, alueellinen opiskeluhoolltosuunnitelma
- Tavoitteiden ja avaintulosten seuranta ja arviointi
- Omavalvonta

Yhteenveto: Opiskeluhooltotyötä ohjaavat periaatteet ja rakenteet

1. **Yhteisesti sovitut tavoitteet ja keskeiset periaatteet ohjaavat kaikkea toimintaa:** Opiskeluhoitopalvelujen toteuttaminen perustuu koko hyvinvointialuetta koskeviin yhteisiin tavoitteisiin ja periaatteisiin, jotka nojaavat voimassa olevaan lainsäädäntöön, alueellisiin strategioihin sekä suunnitelmiin. Työtä ohjaa ajatus hyvinvoinnin edistämisestä monialaisesti, vahvuuksia ja voimavaroja hyödyntäen.
2. **Hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö on rakenteellisesti sovittua:** Suunnitelma toimii yhteistyösopimuksen kaltaisena kehyksenä hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välillä. Opiskeluhoito toteutetaan kokonaisuutena, jossa vastuut, roolit ja yhdyspinnat ovat yhteisesti määriteltäviä ja hyväksyttyjä.
3. **Palvelujen suunnittelu perustuu todettuun kokonaistarpeeseen:** Palveluja kohdennetaan koottujen arvioiden ja yhteisen tilannekuvan perusteella, ja tarvittavat muut toimenpiteet tunnistetaan suunnitelmallisesti.
4. **Voimavarat kohdennetaan suunnitelmallisesti ja läpinäkyvästi:** Tämä toimii työn priorisoinnin, johtamisen ja resurssien käytön yhteisenä perustana koko alueella, tukien tasalaatua palvelua eri kunnissa ja oppilaitoksissa.
5. **Toteutusta seurataan ja kehitetään jatkuvasti:** Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma ei ole staattinen asiakirja, vaan siihen sisältyvät toimenpiteet toteutuksen seurantaan ja arviointiin. Seuranta mahdollistaa työn vaikuttavuuden arvioinnin, kehittämistarpeiden tunnistamisen ja jatkuvan parantamisen valtuustokauden aikana.

Lähteet

Alueellinen ehkäisevän työn toteutussuunnitelma 2025–2029. Päijät-Hämeen hyvinvointialue.
Saatavissa [Ehkäisevan-tyon-toteutussuunnitelma-2025-2029_final-1.pdf](#)

Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026–2029. Päijät-Hämeen hyvinvointialue.
Saatavissa [Alueellinen-lasten-ja-nuorten-hyvinvointisuunnitelma-2026-2029.pdf](#)

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 817/2015. Lainsäädäntö. Finlex. Saatavissa [Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä | 817/2015 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

Laki sosiaalihuoltolain 27 c §:n muuttamisesta 380/2022. Suomen säädöskokoelma. Finlex. Saatavissa [Laki sosiaalihuoltolain 27 c §:n muuttamisesta | 380/2022 | Suomen säädöskokoelma | Finlex](#)

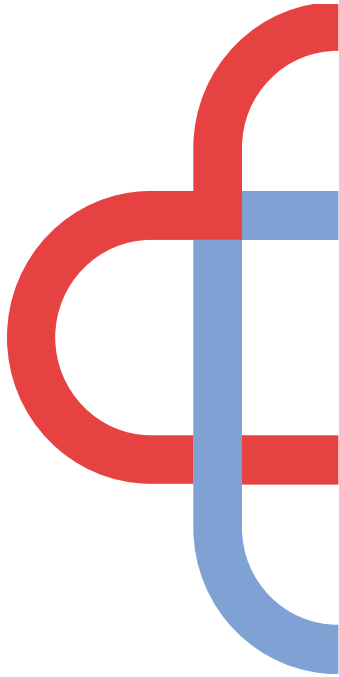
Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013. Lainsäädäntö. Finlex. Saatavissa [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki | 1287/2013 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

Päijät-Hämeen alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2025–2029. Saatavissa [Paijat-Hameen_alueellinen_hyvinvointisuunnitelma_2025-2029.pdf](#)

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen strategia. Saatavissa [Päijät-Hämeen hyvinvointialueen strategia](#)

Terveystenhuoltolaki 1326/2010. Lainsäädäntö. Finlex. Saatavissa [Terveystenhuoltolaki | 1326/2010 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

Valtioneuvoston asetus neuvolapalveluista sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta 93/2026. Lainsäädäntö. Finlex. Saatavissa [Valtioneuvoston asetus neuvolapalveluista sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta | 93/2026 | Lainsäädäntö | Finlex](#)

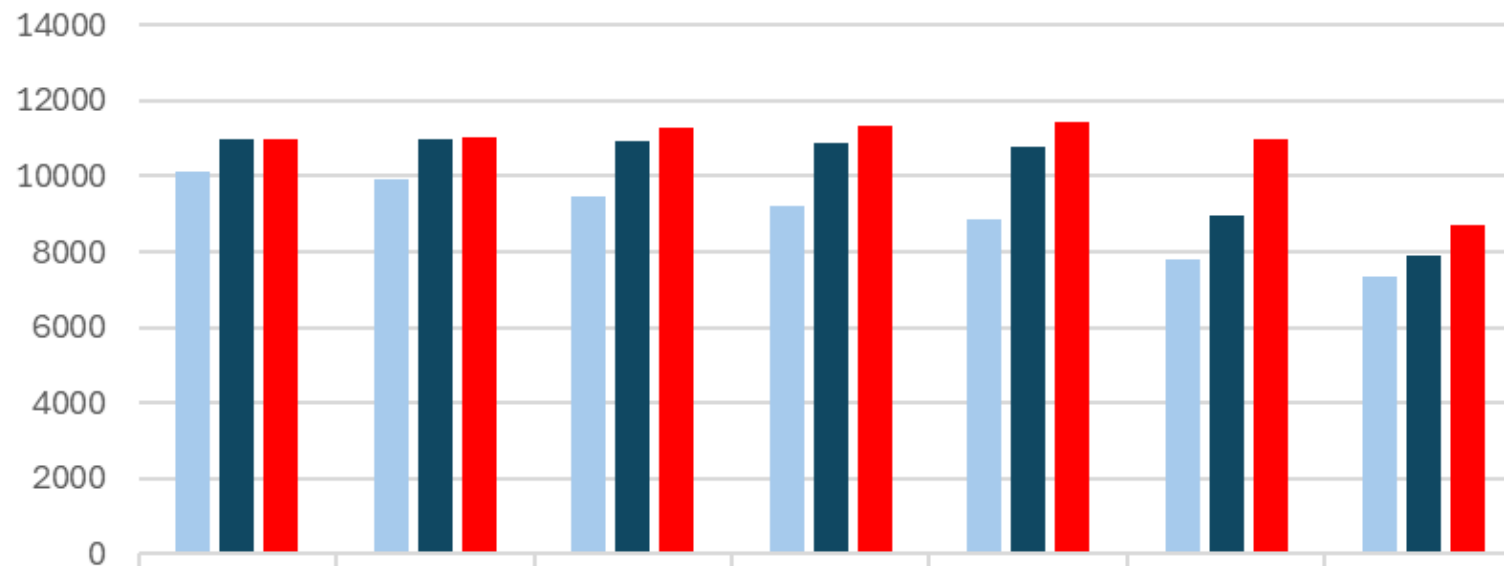

Liite 1.

Väestö ja väestöennuste (5-19-
vuotiaat Päijät-Hämeessä)

Päijät-Hämeen väestö ja väestöennuste (5-19-vuotiaat) ikäryhmittäin

	2020	2021	2022	2023	2024	2030*	2040*
5 - 9-vuotiaat	10115	9922	9460	9207	8840	7792	7361
10 - 14-vuotiaat	11001	10970	10937	10880	10762	8958	7887
15 - 19-vuotiaat	10984	11054	11270	11330	11458	10969	8687

5 - 9-vuotiaat 10 - 14-vuotiaat 15 - 19-vuotiaat

Väestö ja
väestöennuste

Väestö ikäryhmittäin vuosina 2020-2024 (lukumäärä 31.12.)

*Ennuste laskettu vuonna 2024

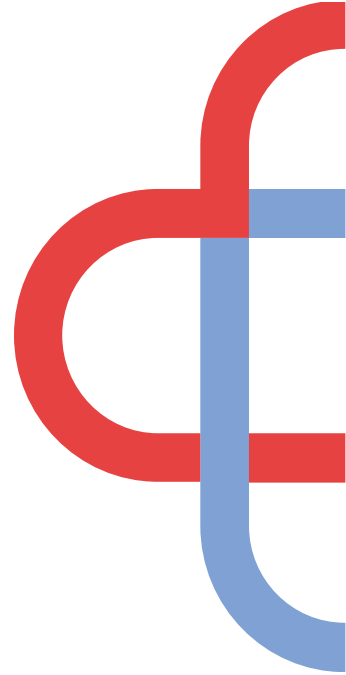
© THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005-2026

Liite 2.
Opiskeluhuollon lainsäädännöllinen
perusta

Sosiaalihuoltolain mukaiset opiskeluhuollon kuraattoripalvelut

Hyvinvointialueen on järjestettävä opiskeluhuollon kuraattoripalvelut alueellaan sijaitsevien koulujen ja oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 1 §:ssä tarkoitetussa opetuksessa tai koulutuksessa oleville oppilaille ja opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta noudattaen, mitä mainitussa laissa säädetään (Sosiaalihuoltolaki 27 c §).

Opiskeluhuollon kuraattoripalvelut ovat osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisia opiskeluhuollon palveluja. Sen lisäksi, mitä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa säädetään opiskeluhuollon kuraattoripalvelujen järjestämisestä ja sisällöstä, hyvinvointialueen on niitä järjestäessään toimittava yhteistyössä opetuksen- ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden toimijoiden kanssa terveydenhuoltolain 15 a §:n 3 momentin mukaisesti.

Kelpoinen toimimaan kuraattorina on sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain (817/2015) 7 §:ssä tarkoitetun korkeakoulututkinnon suorittanut henkilö. Lisäksi kelpoinen on henkilö, jolla on tehtävään soveltuva sosiaali- tai kasvatusalalle taikka käyttäytymistieteisiin suuntautunut korkeakoulututkinto. Koulutukseen tulee sisältyä tai sen lisäksi tulee olla suoritettuna 60 opintopisteen laajuiset sosiaalityön yliopisto-opinnot. Jokaisen oppilaitoksen käytettävissä on oltava opiskeluhuollon vastaavan kuraattorin palveluja, joka on sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 7 §:ssä tarkoitettu ammattihenkilö. (16.12.2021/1146)"

Hyvinvointialueen järjestämisvastuu ja tehtävät

Hyvinvointialueen **on järjestettävä opiskeluhoitopalvelut** alueellaan sijaitsevien oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 1 §:ssä (esi- ja perusopetus, lukio, ammatillisen koulutuksen perustutkinnot, tuva-koulutus) tarkoitetussa opetuksessa ja koulutuksessa oleville oppilaille ja opiskelijoille heidän kotikunnastaan riippumatta. (Terveystenhoitolaiki 1326/2010 15a §)

Hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, **vastaa opiskeluhoitolaiki psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan** sijaitsevien oppilaitosten oppilas- ja opiskelijahuoltolain 1 §:ssä tarkoitetussa opetuksessa tai koulutuksessa oleville opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Hyvinvointialueella **on velvollisuus järjestää psykologi- ja kuraattoripalvelut** opiskelijoille **myös silloin, kun koulutuksen järjestäjä on yksityinen tai valtio**, jollei koulutuksen järjestäjä päättä järjestää näitä palveluja osittain tai kokonaan omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Hyvinvointialue voi tukea koulutuksen järjestäjä psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisessä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaiki 1287/2013 9 §; Sosiaalihoitolaiki 1301/2014 27c §)

Hyvinvointialueen on opiskeluhoitopalveluja järjestäessään **toimittava yhteistyössä opetuksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa**. Yhteistyötä on tehtävä myös oppilaan vanhempien ja huoltajien tai alaikäisen opiskelijan vanhempien ja huoltajien, oppilaiden ja opiskelijoiden, opiskeluhoito- ja opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaiki 1287/2013; Terveystenhoitolaiki 1326/2010 15a §; Sosiaalihoitolaiki 1301/2014 27c §)

Hyvinvointialueen on osallistuttava perusopetuslain (628/1998) 15 §:ssä tarkoitetun opetussuunnitelman laatimiseen siltä osin kuin se koskee oppilashuoltoa sekä koulun ja kodin välistä yhteistyötä.

Hyvinvointialueen tulee osallistua myös lukiolain (714/2018) 12 §:ssä tarkoitetun opetussuunnitelman ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 99 §:n 1 momentissa tarkoitettujen opiskelijahuollon järjestämistapojen laatimiseen siltä osin kuin ne koskevat opiskelijahuoltoa sekä oppilaitoksen ja kodin välistä yhteistyötä.

Hyvinvointialueen tulee myös muodostaa alueellinen opiskeluhoitolaiki yhteistyöryhmä oppilas- ja opiskelijahuoltolain 14 a §:n mukaisesti.

Hyvinvointialueella tulee lisäksi olla alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 a §:n mukaisesti. (1326/2010 15 a § - 25.5.2022/378)

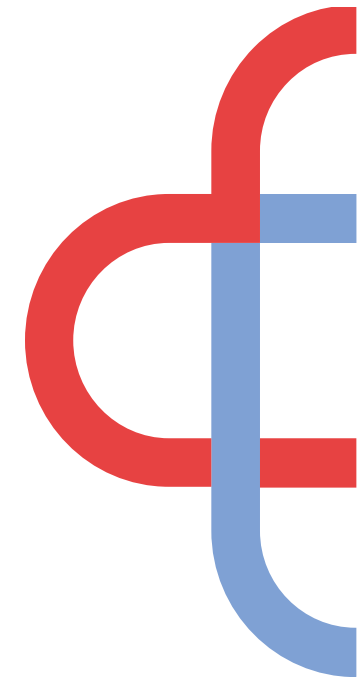
Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä

Hyvinvointialueen tulee myös muodostaa alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä oppilas- ja opiskelijahuoltolain 14 a §:n mukaisesti.

Yhteistyöryhmä toimii hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelimenä.

Sen tehtävänä on:

- valmistella 13 a §:ssä tarkoitettu alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma hyvinvointialueen aluevaltuustolle;
- seurata 13 a §:ssä tarkoitetun alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista sekä lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen, koulutuksen järjestäjien, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä muiden tarvittavien palvelujen yhteistyön toteutumista;
- käsitellä hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien välisiä opiskeluhuollon yhteistyökysymyksiä;
- huolehtia muista kuin 1–3 kohdassa tarkoitetuista sille erikseen annettavista tehtävistä.

Opiskeluhuoltoryhmät

Oppilas – ja opiskelijahuoltolain (1287/2013, 14 §) mukaan **koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon** yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa **monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä**. Opiskeluhuollon ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen taikka sille asetetut tehtävät voi hoitaa muu tehtävään soveltuva ryhmä.

Oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa monialainen **oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä** tai muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä. Oppilaitoskohtaista opiskeluhuoltoryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. (29.12.2016/1501)

Muilta osin koulutuksen järjestäjä päättää yhteistyössä opiskeluhuollon palveluja tuottavien tahojen kanssa tarkemmin opiskeluhuoltoryhmien kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmät voivat tarvittaessa kuulla asiantuntijoita.

Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

Kun käsitellään yksittäistä opiskelijaa koskevaa asiaa tai opiskelijaryhmää koskevaa asiaa siten, että yksittäisten opiskelijoiden henkilöllisyys on tunnistettavissa, on otettava huomioon, mitä 18 ja 19 §:ssä säädetään.

Edellä 4 momentissa tarkoitetun asiantuntijaryhmän jäsen ei saa käyttää asiantuntijaryhmän jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhuoltoon liittyvään tehtävään.

Monialainen asiantuntijaryhmä

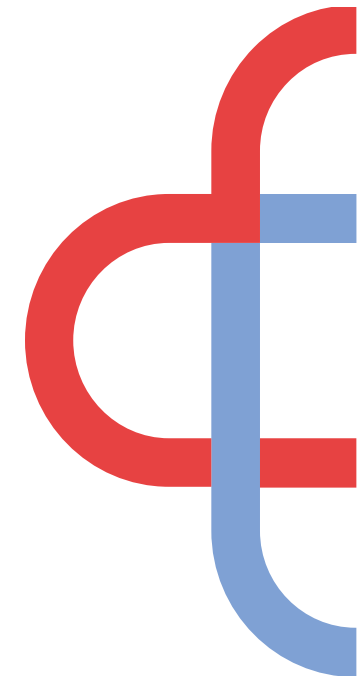
Yksittäisen opiskelijan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään **tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä**. Asiantuntijaryhmään voidaan **nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai**, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen **huoltajansa suostumuksella**. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja (Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18§)

Edellä 14 §:n 4 momentissa tarkoitetun monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään. (30.12.2014/1409)

Kun 14 §:ssä tarkoitetussa opiskeluhuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä selvitetään yksittäisen opiskelijan opiskeluhuollon tarvetta, tai kun sen jäsenet toteuttavat jo suunniteltuja ja sovittuja yksilöllisiä opiskeluhuollon tukitoimia, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhuoltokertomukseen, jonka rekisterinpitäjän toimii koulutuksen järjestäjä. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä (1287/2013)

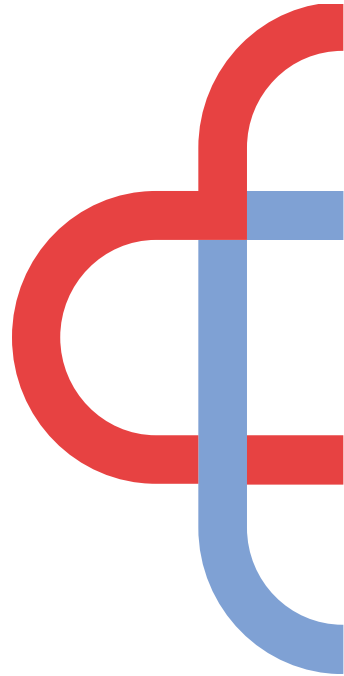
Oikeus saada opiskeluhuollon palveluita sekä yhteydenotot opiskeluhoitopalveluiden saamiseksi

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa **viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä** sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. (1287/2013 15§)

Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhoitopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään tai opiskeluhoollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä 15 §:n 1 momentissa säädetyssä määräajassa. Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto yhteydenotosta opiskeluhoollon työntekijään, jollei 18 §:n 2 momentissa tai muussa laissa säädetä toisin. (1287/2013 16§, muutos 25.5.2022/377)

Terveystenhoitajan **työaika** koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa on järjestettävä siten, **että opiskelija voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta** (Oppilas ja opiskelijahuoltolaki 17§). Opiskelijalle on järjestettävä **mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana saman päivän aikana yhteys opiskeluterveydenhuoltoon**. Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä terveydenhuoltolain 51 §:n mukaisesti.

Opiskeluterveydenhuollossa **ei järjestetä terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitettua kiireellistä (päivystys) hoitoa**.

Oikeus opiskeluhuoltopalveluihin kurinpitotoimien yhteydessä

Esi- ja perusopetuksessa, ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa opetuksen epäämisen aikana on oppilaalle ja opiskelijalle järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle ja opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan ja opiskelijan palatessa opetukseen. Heille tehdään myös suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi

Opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset ovat myös opettajien, muun henkilöstön sekä rehtorin ja johtajan apuna ja tukena oppilaiden ja opiskelijoiden kokeman kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan tunnistamisessa, tilanteiden selvittämisessä sekä seurannassa. Yhteistyöhön voi osallistua tarpeen mukaisesti myös muita hyvinvointia tukevia tahoja esimerkiksi muualta sosiaali- ja terveystoimesta. (628/1998 36§, 714/2018 41§, 531/2017 85§)

Päijät-Hämeen
hyvinvointialue

